

různé

INFORMÁCIA O NOVEJ POMÔCKE CHEM-51-8

Plukovník ing. Julius Petrok

Podľa doktrínálnych zásad prijatých velením americkej armády sú súdobé typy chemických zbraní veľmi účinným prostriedkom k vyvolávaniu hromadných strát na živej sile a k zťaženiu bojovej činnosti vojsk. Svojimi priestorovými účinkami spôsobujú poškodenie živej sily v rozsahu od mierneho poškodenia, vyvolávajúce dočasné vyradenie živej sily z boja, až po akútne smrteľné zranenia, ktoré vedú ku značným strátam živej sily na bojisku.

Tieto skutočnosti, ako i poznatky z používania chemických zbraní americkou armádou v Kórei a vo Vietname sú neklamným dôkazom, že velenie americkej armády predpokladá použitie chemických zbraní ako veľmi účinného prostriedku k dosiahnutiu požadovaných cieľov v boji i operácii.

Z tohoto hľadiska je ochrana proti chemickým zbraňam veľmi dôležitým prvkom zabezpečenia bojovej činnosti vojsk, ale i nezbytnou súčasťou výcviku veliteľov, štábov a vojsk v tejto problematike.

Pre veliteľov a štáby z toho vyplýva poznatok, že sa musia trvale zaoberať hodnotením meteorologických a terénnych podmienok, vyhodnocovaním bojových možností protivníka v používaní chemických zbraní a efektívnosťou vlastných ochranných prostriedkov jednotlivca i kolektívnych.

Z týchto pohľadov na použitie chemických zbraní velením armád NATO vychádza i nová pomôcka Chem-51-8 pre vyhodnocovanie chemickej situácie po použití otravných látok nepriateľom.

★

Pomôcka je určená pre prípravu generálov a dôstojníkov ČSLA. V nej sú rozpracované základné údaje pre postup práce a činnosť veliteľov a štábov pri vyhodnocovaní chemickej situácie, vzniklej po použití otravných látok nepriateľom. Na základe týchto údajov môžu velitelia a štáby rýchlejšie a reálnejšie stanoviť:

— pravdepodobné straty osôb v priestoroch napadnutia;

— množstvo osôb a bojovej techniky, zamorených otravnými látkami a zamorenie vodných zdrojov;

— hĺbku šírenia oblaku zamoreného ozvdušia;

— trvalosť otravných látok na teréne.

Tieto údaje tvoria cieľ vyhodnocovania chemickej situácie, ktorý je takto stanovený novou pomôckou.

Zo získaných výsledkov z vyhodnotenia chemickej situácie v danej operačnej (taktickej) situácii môžeme urobiť tieto závery:

— stanoviť stupeň bojaschopnosti vojsk po účinkoch otravných látok;

— stanoviť ďalšiu najúčelnejšiu činnosť útvarov a jednotiek;

— navrhnúť nevyhnutné opatrenia na ochranu osôb pred ničivými účinkami otravných látok;

— navrhnúť opatrenia pre likvidáciu následkov chemických úderov.

Vyhodnotenie chemickej situácie a závery z nej môžu byť plne využité až po všestrannej analýze prostriedkov a spôsobov použitia chemických zbraní nepriateľom s ohľadom na meteorologické podmienky a terén. Jedine za týchto podmienok môžu slúžiť ako reálne podklady pre rozhodnutie veliteľa k ďalšej bojovej činnosti vojsk.

Údaje uvádzané v novej pomôcke vychádzajú z najnovších taktickotechnických dát prostriedkov chemického napadnutia (dostrel s chemickou muníciou, rýchlosť strelby), z teoretických a praktických poznatkov ničivých účinkov najnovších typov otravných látok a ich najúčelnejšieho využitia v delostreleckej, raketovej a leteckej munícii. A v tom je podstatný rozdiel novej pomôcky od starej, v ktorej boli rozpracované len teoretické zásady vyhodnocovania chemickej situácie bez ohľadu na nové prostriedky dopravy chemickej munície na cieľ a nové typy otravných látok zavedených a vyskúšaných v praxi v kapitalistických armádach, predovšetkým však v americkej armáde.

V novej pomôcke sú vynechané state o podrobnom ohodnotení povetnostnej situácie a možných spôsoboch zakresľovania chemickej situácie do máp. Naproti tomu sú podrobne rozvedené zásady a spôsoby použitia chemických zbraní prijaté velením americkej armády, čo v starej pomôcke nebolo uvedené. Podľa týchto zásad sú hlavnými prostriedkami dopravy chemických zbraní na cieľ letectvo, riadené a neriadené reaktívne strely (rakety), hlavnové a reaktívne delostrelec-

tvo, chemické fugasy a rozprašovače (generátory) aerosolov.

Spôsoby použitia otravných látok tými istými prostriedkami môžu byť rôzne. Cezto je typické:

— pre letectvo skupinové bombardovanie chemickými leteckými bombami (kazetami) a postrek z leteckých rozstrekováčov (VAP aparáty);

— pre riadené a neriadené reaktívne strely jednotlivý alebo hromadný úder;

— pre hlavnové delostrelectvo palebné prepady chemickým strelivom s určitým režimom vedenia paľby (krátkodobé 15 sekúnd a dlhodobé do 15 minút);

— pre reaktívne delostrelectvo salvy reaktívnymi strelami plnenými otravnou látkou.

Spôsoby a prostriedky, ktorými boli otravné látky dopravené na cieľ, zisťujú pozorovatelia a hliadky. Druh otravnej látky ako i rozsah zamorenia na teréne zisťujeme prístrojmi chemického prieskumu, ktoré sú u jednotiek druhov vojsk a špeciálnych vojsk.

Nová pomôcka prihliada i k možnosti, že nemusia byť vždy známe taktické údaje o type otravnej látky a predsa budeme musieť vyhodnotiť chemickú situáciu. V tom prípade vychádzame z analýzy výsledkov, získaných z hlásenia o prostriedkoch a spôsoboch použitia chemických zbraní, charaktere činnosti munície na cieľ a podľa príznakov na zasiahnutých nechránených osobách. Tu vychádzame z týchto poznatkov:

— pri 15sekundových palebných prepadoch hlavnového a salvách reaktívneho delostrelectva s pozemnými výbuchami nábojov pôjde pravdepodobne o použitie sarinu;

— pri 15minutových palebných prepadoch hlavnového a salvách reaktívneho delostrelectva s výbuchami vo vzduchu pôjde pravdepodobne o otravnú látku typu VX a s výbuchami na zemi o yperit;

— pri odpálení chemických rakiet a bombardovaní — použitie sarinu a pri leteckom postreku pôjde o otravnú látku typu VX;

— pri použití leteckých kaziet nepriateľom, ktoré dymia, pôjde pravdepodobne o použitie OL typu BZ alebo CS.

Na základe týchto praktických poznatkov, ktoré v starej pomôcke uvedené neboli, môžu velitelia robiť účinné opatrenia k ochrane živej sily pred ničivými účinkami otravnej látky už v priebehu napadnutia.

V novej pomôcke riešime situáciu, ktorá vznikne po zamorení terénu, živej sily a bojovej techniky otravnými látkami a uvádzame opatrenia, ktoré musíme uskutočniť pre uchránenie živej sily pri vedení bojovej činnosti v zamorených priestoroch.

K podstatným zmenám došlo i v jednotlivých tabuľkách. V starej pomôcke v tabuľke možných plôch zamorenia bolo branné hlavné delostrelectvo bez ohľadu na kaliber, čo podstatne skresľovalo plochy zamorenia a tým i vzniklé straty na živej sile. V novej pomôcke je to rozvedené podľa jednotlivých kalibrov delostrelectva a tým sú hodnoty konkrétnejšie a reálnejšie. Podľa starej pomôcky boli zamorené plochy podstatne nadhodnotené a v závislosti na tom i pravdepodobné straty na živej sile. Podľa starej pomôcky oddiel hlavného delostrelectva (18 hlav-

ní) 15minútovým prepadom zamorí látkou typu VX plochu 300 ha. Straty na živej sile rozmiestnenej na tejto ploche môžu dosiahnuť 30—40 % nechránenej živej sily, 20—30 % v zákopoch, 15—20 % v tankoch. Podľa novej pomôcky môže oddiel 155mm H (18 hlavný) 15min. prepadom látkou typu VX zamoriť 250 ha a živá sila rozmiestnená na tejto ploche môže mať tieto straty: nechránená 10—15 percent, v zákopoch 5—8 % a v tankoch len 1,5—2 %. Ale pri zamorení plochy iba 50 ha v dôsledku zvýšenia koncentrácie OL na malej ploche budú straty: nechránené živé sily 50—55 %, v zákopoch 25—28 % a v tankoch 10—12 %.

Obdobné rozdiely sú i u ostatných prostriedkov dopravy chemickej munície na cieľ.

Nová pomôcka Chem-51-8 obsahuje základné údaje pre postup a obsah činnosti pri vyhodnocovaní chemickej situácie po použití otravných látok nepriateľom. Jej zvládnutie napomôže rýchlejšie, konkrétnejšie a jednotne riešiť chemickú situáciu ako súčasť operačnej [taktickej] situácie, vzniklej v dôsledku používania chemických zbraní protivníkom.